Број 269. У Новом Саду у четвртак 9. (22.) децембра 1910. Година XLV.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а изузе недељом и понедељником једаред.

Цена: је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. — За четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 25 п. — За четврт године 9 кр. 75 пот. — За Аустрију и остале земље на четврт године 10 круна.

Појединим бројевима од петка цена је: за шест недеље 2 круне, на целу годину 4 круне, за горње земље годишње 6 круна 50 пот.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво »Заставе« је у кући г. Ј. Т. Чавића. Администрација »Заставе« налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 20.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији »Заставе«.

Рукописе не враћамо.

Појединих вечерњих бројева стаје 10 потура.

Чек-конто 12008.

Позив на претплату.

1. јануара 1911. године отварамо нову претплату на прву четврт.

„Застава“ излази двапут дневно, а стаје као и до сад на три месеца 8 круна за све оне, који желе да им се „Застава“ дневно један пут поштом шаље, а на месец дана 2 круне 70 потура. — За оне, који желе, да им се лист шаље два пут дневно поштом стаје 9 круна 75 потура на три месеца.

За Нови Сад стаје „Застава“ кад се два пут дневно шаље лист кући 9 круна, на три месеца, иначе 8 круна.

Ми ћемо и даље чинити све што можемо, да одржимо „Заставу“ на оној висини, која одговара угледу народа и српске народне радикалне странке, и молимо све пријатеље листа да нас у овом послу помогну.

Обраћамо нарочито пажњу на „Заставине“ бројеве од петка, вечерњи и јутарњи број уједно. Овако проширени народни бројеви доносе расправе о задругарству, привреди, о народном здрављу, о правним поукама и т. д. Ти се бројеви удешавају за најшире кругове, а претплата за њих стаје 4 круне годишње, а на три месеца 1 круна. **Нови претплатници, који одмах пошљу своју претплату за прву четврт 1911., добијаће све до краја овог месеца бесплатно лист.**

Најлакше се претплаћује поштанском упутницом

По решењу управе, лист се никоме не сме давати на вересију.

У Новом Саду, децембра 1910.

Уредништво и администрација „ЗАСТАВЕ“.

Зашто Јустовци нису дошли на владу?

Најновији број бечке „Нове Слободне Пресе“ (од среде) доноси врло занимљив разговор са дром Шомом Вишонтајем. Др. Шома Вишонтаји био је у сегединском државном затвору због двобоја. Тамо га је потражио дописник „Нове Слободне Пресе“ и разговарао с њим о томе: Зашто није дошла на владу Јустова странка, пре но што је дошао Куен Хедервари.

Вишонтаји прича у главноме ово: Док је мађарска независна странка била у целини, краљ је именовао Лукача за свог повереника. Лукач је отишао Кошуту и понудио му је, да мађарска независна странка састави владу, али да у ту владу уђу и неколи чланови старе либералне странке, који стоје на поравнању од 1867. године. Кошут и Апоњи одбили су Лукача у начелу, и нису хтели ни да се упуштају у појединости. Јуст је био другог мишљења. Он је доказивао, да се мора упустити у појединости, па да се види: шта Лукач доноси у питању самосталне банке. Но кад је говорио са Лукачем и он је био за то, да се одбије понуда; јер Лукач не доноси никакве начелне уступке. Истина, Лукач је изјавио, да краљ признаје мађарску независну странку као већину, али начелно неће да чини уступке, а нарочито не у погледу самосталне банке. Зато он, Јуст, држи, да даље преговоре са Лукачем треба прекинути.

С тим су се сви сложили, па и Кошут и Апоњи и Лукач је повратио краљу мандат. Међ тим је због питања о самосталној банци наступио расцеп у мађарској независној странци између Јуста и Кошута. Јуст је имао уза себе већину посланика, те је после тога по други пут дошао Лукач као изасланик краљев да преговара, и то са Јустом.

Изгледало је, да ће ти преговори успети. Краљ је пристао да се изборна реформа реши на основу општег, једнаког и тајног гласања. (Између Јуста, Кошута и Андрашија постојала је онда у том разлика.)

У питању власти изнео је Лукач ово: Краљ жели, да он, Лукач, буде министар-председник и министар финансија. Али он, Лукач, би ушао као политичар ван странака. Исто тако да буде министар унутарњих послова човек, који је стојао некада на поравнању од 1867. године, али је данас ван странака и усваја програм Јуста, Бакањија и Холова. Сви други министри да буду из Јустове странке, па и министар правде, који ће имати да створи и изведе законски предлог о општем, тајном гласању. Сви државни секретари, без разлике, да буду из Јустове странке, а исто тако сви велики жупани. Власт би била потпуно у рукама Јустове странке.

Што се тиче самосталне угарске банке, Лукач је отворено изјавио, да он не држи, да је згодно стварати сад самосталну банку. Али он је вољан да се заузме код краља да се краљ приближи Јустовом становишту и да се нађе формула, која се не противи Јустовом начелу. (Онда се говорило, да се уговор са заједничком банком продужи на неко време, па да се то питање покрене тек у сабору, који буде био изабран на основу општег, једнаког и тајног гласања.)

Тако је стајала ствар, кад је Јуст био позван у аудијенцију код краља. Вишонтаји је онда био у Бечу и чекао са Лукачем, док се Јуст врати. Он је питао Лукача: Да ли је Лукач приправио краља тако, да ће Јустова аудијенција успети? Лукач је одговорио, да је он молио владара да узме у рачун и оно, што је он, Лукач, обећао Јусту. Па ако се све и не сврши одмах, могу се преговори продужити.

Јуст се вратио од краља. У ствари састава владе краљ је био вољан да пристане на све. Али о самосталној угарској банци краљ није хтео да чује. Није хтео да то питање решава ни овај сабор, а ни онај, који би произашао из општег, тајног гласања. Јуст на то није пристао. Краљ је хтео да се преговори продуже, али је Јуст изјавио, како се уверио, да ти преговори не могу довести до цели. И тако су сви даљи преговори прекинути.

Вишонтаји пита: Да ли је то круто држање Јустово било у интересу ствари? Он држи да није. То је рекао одмах онда, а то каже и данас. Јуст брани своје држање с тим, што је краљ рекао: „Ја сам непоколебив присталица (unentwegter Anhänger) заједничке банке“. Вишонтаји држи, да и то није био довољан разлог, да Јустова странка не узме у руке државне послове. Владар се понашао строго уставно. Он и није могао друкче мислити, но што је мислио. Краљ је одувек био окру-

ФОЉЕТОН.

РОДИТЕЉСКИ ГРЕХ.

— Cholnoky Viktor. —

Вечерао сам са својим пријатељем лечником у једној клупској соби. Мој друг био је веома расположен, а кад је расположен, обично прича страшне приче, а био је лечник живчано оболелих. И сад, о вечери, причао ми је врло занимљиве ствари о тајнама модерног лечења умоболних.

Кад су нам донели чај, лечник је лупивши руку о сто, питомо се смешећи, рекао:

— Чекај, сад ћу ти испричати један догађај. Испричаћу ти га стога, јер из тога можеш онда закључити, да ли су исправне те нове теорије или не. Та прича је историја једне болесне породице. Било их је четворо: Отац, мати, син и кћи. Сви беху ненормални. Отац је био алкохолиста и умро прерано, мати исто тако... Сад ћеш чути, од чега је она умрла.

Једном дође нека девојка к мени, не баш тако млада, радница на брзо писаћој машини. Потужила ми се. Понекад, нарочито на улици, у друштву, штавише и за време рада, хвата је несвестица и тада почиње једно за другим ово осећати: нога јој се укочи и као да се претвори у стакло, не може да стоји. Затим јој тај осећај допре до срца, дави је, приморава је да штуца. Ако је боља на улици снађе бега у оближњу капију, а мучи је и од боље већи страх, да се не стропошта и почини покор. Трпела је, али сад јој је већ досадило. Не толико боља, колико страх. Дошла је к мени, да је излечим.

Почео сам је испитивати, а она ми одговарала. Несвестица није долазила на одређен дан, ни час. Понекад је није било недељама. А кадгод и три дана узастопце. Вероватно без икаква нарочита узрока.

Недељу дана је девојка долазила к мени. Једанпут јој је и код мене позлило, али јој никаква лека нисам дао. Запиткивао сам је и сазнао све. О породичним приликама, начину живота и о целој краткој обичној историји. Тада ми је не само слика болести, него и начин лечења био јасан.

Рекао сам девојци:

— Драга госпођице, будите добри, дођите сутра у уобичајено време, али замолите брата, нека и он дође с вама.

Тако је и било. Дошао је и брат јој, гвожђарски стругар. Врло честит, миран и доста образован човек. Најпре сам му између четири ока ставио до знања да намеравам одржати опит ради лечења, али то је ствар као операција: може испасти добро, али и рђаво. Дакле, молим саизволу, ради — да се тако изразим — душевно-уметничког делања. — Он је неко време премишљао, видело се на њему да врло озбиљно и поштено размишља, и на крају замолио ме је да покушам.

На то сам позвао девојку и сместио је у једну пространу фотељу. Затим сам сео, окренувши се лицем њој, и почео говорити:

— Драга госпођице — почео сам равнодушним гласом — сад ћу бити немилостив. Вашој падавици, вашој бољи узрок је мртвац.

Лице девојчино је побледело као восак, лева рука јој је хистеричним покретом зграбила ногу. Наступила је боља. Ја сам пак наставио:

— Да, мртвац. Ваша умрла мати. Пре пет година је умрла, а ви сте посматрали последње тренутке и коначно мучење. Нога болесничина је за цело била отечена и непомична. А кад јој је већ скоро крај био, тужила се због срчаних грчева...

Девојка се преставила, хватала, тражила срце и у страну окренувши се тра-

жен људима, који су заклети противници самосталне угарске банке. И баш зато је Јуст требао да пристане, јер би онда дошли у краљеву близину људи, који су пријатељи угарске самосталне банке. Нису бадава тражили угарски закони у прошлим вековима, и не полажу и данас највећу важност, да мађарски саветници буду у близини краљевој.

Вишонтаји мисли, да је мађарска независна странка само у једном случају могла да одбије састав владе, и то онда, кад је краљ изјавио да пристаје на самосталну банку Онда би по саму ствар самосталне угарске банке било све једнако, ко ће доћи на владу.

Оволико Вишонтаји. Његово причање само потврђује оно, што се знало и до сад о том питању.

Но са закључцима дра Вишонтаја се не слажемо. Јуст је поступио као човек, коме није стало до власти, него до начела. Ако Јустова странка остане верна својим начелима, она ће доћи на владу. Та њена начела подићи ће је на министарске столице, јер опште, једнако, тајно гласање и самосталну угарску банку ништа више за дуго задржати не може. Баш то, што је дошао Куен, сведочи најбоље, да тај дан није више далеко. Куен, који је на познати начин створио већину, не може дуго остати Он је био последња карта.

Да је онај део мађарске независне странке, који иде са Јустом, примио власт под оним условима, до данас би Јустовци били безусловно изиграни То је бар наше мишљење. Јуст је само порастао у очима оних, који верују, да велика начела може да извојује само велика и одлучна политика.

Нови Сад, 9. децембра.

Полит и учитељство. Кад је радикална странка кандидовала више учитеља за посланике у српском народном црквеном сабору, онда је то Политу било криво. Али још се већма љутио, кад су учитељи узимали у сабору реч. Онда је писао у „Браniку“, да учитељи нису за тај посао спремни. Они су добри да држе школу и да буду посредници између интелигенције и народа. То значи, да буду кортеши. У 256 броју „Браника“ поновио је то Полит хвалећи учитеље, да су били у служби либералне странке. Српски учитељи били су најревноснији кортеши за кандидате либералне странке. Ово Полит нарочито истиче. И док су учитељи били у служби либералне странке као ревносни кортеши, дотле су Политу били мили, али кад учитељство није хтело више да буде слуга либералне странке, — онда га је Полит нападао и измејавао „уче“, који хоће своју главу да мисле. Зато, што учитељи нису више хтели да служе либералну странку, Полит их осуђује и сада, у 256 броју „Браника, па им добацује: да су учинили најгору услугу српском народу и уназадили Српство за пуних двадесет година. А зашто су учитељи уназадили Српство? Зато, што су припомогли да се оборе оседели либерали, који су учитељство гонили и нису му признавали право, да и оно одлучује у народном животу. Оседеле борце срушила је савест српскога народа, која није могла одобрити продају беочинске каје, уступање манастира Ходоша Румунима и сличне пригоде оседелих либерала. Народ и учитељство нису могли да повере управу народне црквене автономије оседелим либералима, који су допуштали да се разграбе народно благо по манастирима а поврх тога су манастирима опростили на штету просвете 100.000 круна камате и још им давали припомоћи. А кад су српске школе тражиле припомоћ, онда су оседели либерали одговарали, да се нема новаца. Од 1902. године пак, кад су радикали узели управу автономије, дато је у име припомоћи школама преко 100 хиљада круна, створена је манастирска уредба, основана је школска анкета, учитељство је заступљено у школском савету, учитељи се бирају за школске референте и т. д. Српство је унапређено за последњих осам година, а за либералне управе уназађено је за 100 година. Полит вели: Не буди замерке, али учитељство је уназадило Српство за 20 година. А ми велимо: То је највећа увреда за свесно српско учитељство, које је увек радило с народом за народ. Полит се ражалује, што је митрополијска учитељска скупштина пошла другим правцем — па се клања учитељству Али вара се јако За кратко ће се време уверити, да учитељство неће у службу либералне странке, него ће остати и даље у сузи и љубави са својим народом Неће помоћи Политови Лотић, Михајловић и компанија, јер учитељи виде, да су они стали у службу назадњаштва, које предводи Полит, а учитељима је испод достојанства, да буду у служби назадњачке странке. Политов чланак у 256. броју „Браника“ казује јасно, куд смерају Лотић и Михајловић. Тим путем учитељство неће и не може ићи, јер учитељи не могу бити ничије слуге и робови.

Политички преглед.

Угарски сабор

У јучерањој седници министар-председник Куен молио је, да се расправа о трговинском уговору са Србијом скине са дневног реда и за данашњу седницу истакне на дневни ред законски предлог о провизоријуму банке. Већина сабора је тај предлог усвојила и тако је трговински уговор са Србијом скинут за једно време са дневног реда. Ово је једно разочарање за владу, јер је она држала, да ће до данас протурити трговински уговор са Србијом, но то јој није пошло за руком. Опозиција се спрема, да и у питању провизоријума заједничке банке поведе оштру и одлучну борбу. У јучерањој седници Бела Мезеша оштро је напао пољопривредну политику владе. Истакао је, како је министар пољопривреде изнео једно, а министар трговине друго. Ово најбоље доказује неспособност и несагласност владе. Данас у седници расправља се о провизоријуму заједничке банке.

Сабор Хрватске и Славоније.

Са великим нестрпљењем очекују се вести из Загреба. Јучерањи цео дан протекао је у преговорима странака да се омогући конституисање и рад сабора. Као што смо јавили, 20 посланика је затражило од председника по старешинству Барчића, да саборску седницу сазове за данас. По једним вестима Барчић је то одбио, а посланици „вољни за рад“ хоће данас да одрже седницу саборску и без Барчићева позива, и да изаберу другог председника по старешинству. По другим вестима, седницу за данас ће Барчић сазвати. „Обзор“ не одобрава, што седница данас није сазвата, јер је уложено само 14 протеста против 14 избора. Тиме велика већина изабраних посланика је неоспорна, и сабор се могао сазвати и конституисати. „Обзор“ још истаче, како је са великим нестрпљењем публика очекивала састанак сабора, јер се по писању коалиционих листова насигурно морало рачунати, да ће коалиција одмах при састанку сабора отпочети одлучну борбу против бана Томашића. Од свега тога не би ништа; она је била трпљива према бановој странци, а трпела је нападе од сељачке странке. У споразум између бана и коалиције не верује се. Против предлога банова, да Николић буде председник сабора, у коалицији постоји јака струја. Шта је јуче докопато, то се још не зна.

После избора у Енглеској.

Енглески министар председник Аскит, који је у Шотланду походио лорда Розберија, вратио се у Лондон, јер је добио позив, да га краљ Ђорђе тражи у аудијенцију. Опште је уверење, да лорд Розбери треба да посредује у преговорима између владе и лордова, јер велик број лордова показује вољу, да хоће са владом споразумно да реши питање „вета“. И „ау-

---

жила брата. Он је седео покрај ње и брисао јој зној са чела, ја сам пак наставио:

... На крају је пак јако штуцајући зевнула и умрла.

Са девојачких усана отео се страшан врисак и горко је штуцала. Ухватила је братовљеву руку и почела јаукати и плакати. Дакле, овај део покушаја је добро испао, јер сам умео изазвати кризу. Добро сам замишљао, како јој је отприлике умрла мати и добра беше претпоставка, да је она, кад јој наступи болест, подражавала покрете њене матере при умирању. Сад пођимо ка лечењу.

Девојка је још неко време плакала, затим је полако ћутала и жалосно ме погледала.

— Госпођице ви увек мислите о смрти ваше матере, само нећете о томе да знате. Али кад вас нешто подсети, одмах бесвесно подражавате умирање ваше матере. Кад на улици видите мртвачка вола, или кад носи писмоноша посмртну листу, или кад се у писарници појави женска у црнини, вас одмах обузме неизвесно самосећање и савлада вас боља

Девојка ме је гледала светлим очима и тихо прошаптала:

— Тако је, тако је...

— Но сад — рекао сам, сад већ поузданим гласом — онда смо већ и са лечењем готови. Ви већ знате, шта вам фали, сад се можете лако и лечити. Немојте се више згражати од те помисли, него се борите против ње и нећете више патити.

Девојка је легла на диван и горко је плакала, али хистерични грчеви су је прошли. То јецање било је знак, да је излечена. Пола часа се одмарала, затим су отишли.

После три дана дошао ми је брат њен и рекао, да је девојка често тужна, плаче, али од досадање болести не пати, и уопће много је мирнија. Преписао сам јој још неки незнатан лек и тиме је лечење било завршено. Девојка је одиста оздравила и није више падала од велике болести. Ипак је лепа ствар лечништво, а нарочито знати лечити.

Лечнак је сада са победничким изразом на лицу попио чашу мадејре и без једне речи гледао у мене. Ја сам му рекао:

— То је чудновата ствар. Али још није породична историја, а ти си ми о томе обећао говорити.

— Преостали део историје могу ти укратко испричати, рече лечник. Девојка је одиста оздравила, али јој је судбина ипак жалосна. Једног дана просула је на се боцу шпиритуса и док је брат дотрчао у помоћ, дотле је она толико изгорела, да се није могла спасти. Умрла је сирота. После тога на два-три месеца десило се нешто, што је и мене изненадило.

Брат девојчин, гвожђарски стругар, радио је у некој великој творници, где је често у друштву више њих, морао ноћу стражарити.

Једне ноћи, упали се у творници нека велика зејтином преливена пањава. Људи се пробудише и појурише да је угасе. Соба стражарева била је празна. Мој човек, брат белесничин, отишао је у собу, у којој је била једна дванаестогодишња девојка. Он је ухвати и стисне истом снагом, као оно, када је некад гасио рухо на својој сестри. Само што му се рука преварила. Врат девојчин је тако стегао, да док су се ватрогасци вратили, у девојчици није било ни знака живота. Била је удављена

Упитам лечника:

— Дакле, и он је био хистеричан?

— Хм. Нагађаш! Богме и он је био хистеричан и у страху подражавао је несрећу своје сестре.

— Па шта се с њим збило?

— Забога! Па шта се могло збити? Ставили су га у хапс. У суду су рекли, да је ону узбуну злоупотребио; хтео је похарати вратара, па кад се девојка пробудила, удавио ју је. Осудили су га на робију. Чини ми се и сад је још у Самошујвару. Друштво се не шали! Оно тражи правду. А ко је управо крив? Родитељи ове јадне деце, који су били пијанице.

Превео **Стојан**.

дијевцеја“ Аскитова стоји у вези са питањем „вета“. Краљ је на страни владе, и држи се, да ће, ако устреба, именовати велики број перова, чланова горњег дома, и тиме скрхати отпор овога Са овим, као да су начисто и лордови, те зато траже преговоре.

Побуна у Мексику.

У Париз је стигла вест из Михнака, да су усташи код Малпаша напали на један воз, у којем је послато било 500 војника владиној војсци у помоћ Усташа су воз топовским метцима уништили. Званично се утврђује, да је том приликом погинуло 212 војника, а 42 рањено Међу њима је и један пуковник и више официра Губитци усташа непознати су.

Устанак боксера у Кини.

Из Ханкенга јављају, да је у држави Лиачон-Квагси поново букнуо боксерски устанак. Како нема тамо довољно војске устанак се опасно шири и држе, да ће се распрострти над целом јужном Кином.

Главна скупштина

Друштва за српско народно позориште.

Јучер је одржана главна скупштина Друштва за српско народно позориште. Присутно је било 48 чланова, међу њима 13 одборника. Скупштину је отворио Антоније Хаџић, начелник.

Код извештаја управног одбора развила се велика расправа, која је трајала цело пре подне и завршена је после подне. Стева Малешевић ставио је предлоге, како да се Друштво за српско народно позориште извуче из материјалних неприлика: Да се позову политичке и црквене општине, сабор и сви Срби на прилагање за позориште; да се од босанске владе изради дозвола, да наше позориште даје представе у Босни, а Срби посланици на угарском сабору да отклоне тешкоће, које би влада правила. После њега говорио је Љубомир Лотић, коме се није допао извештај управног одбора, јер није прегледно израђен. Предлаже, да се уведе установа чланова добротвора, да се позову политичке странке, да и оне пораде на материјалном оснажењу позоришта, да се заведу два степена дисциплинарног суђења глумцима, да се распише стечај за нова позоришна дела и т. д. За њим је узео реч Пера Коњевић, коровођа из Земуна. Он је критиковао рад управног одбора, а изнео је у главном оне мисли, које се налазе у његовој и Остојићевој књизи „Покрет“. Његова је критика дуго трајала, а била је врло жестока, па је долазило до бурних сцена. Стева Малешевић скакао је са свога места и непрестано мењао место у дворници. Коњевић је нарочито истицао потребу систематског рада и уважење сталног претплатног система. Коњевићу су често упадали у реч др. Стева Малешевић, др. Ђура Трифковић, др. Паја Јанковић и Лаза Манојловић, па је долазило до личних нападаја. Остојић је рекао Манојловићу: Ако не можете слушати, изволите напоље! Коњевић је одрекао управном одбору способност, па је тражио, да се управа позоришта повери стручњацима, а то су Остојић и другови.

После њега узео је Стева Малешевић реч у личној ствари, и тражио, да скупштина осуди Коњевића, што га је увредио. (Узвици: Охо!). Коњевић је објаснио свој говор, и с тим је ствар легла. Др. М. Свињарев тражио је реч по пословнику и питао: Ко води перо, јер он не види, да се перо води у скупштини! Објашњено му је, да је перовођа секретар др. Душан Радић, али шта то вреди, кад Свињарев више не види. Др. Душан Радић, секретар, бранио је управни одбор и управитеља Перу Добриновића, али му је замерио, што је поједине чланове позоришне дружине заштићавао, због чега друге глумце није смео казнити. (Др. Миливој Миладиновић довикује: Нека казни и глумице!). Остојићу и друговима одговара: Треба у управу да уђу стручњаци, али нека не бегају после године дана. Наши глумци немају родољубља и уцењују позоришну управу. Остојић упада у реч, због чега долази до сукоба између њега и Малешевића. Др. Јован Радивојевић-Вачић, као члан управног одбора, не прихваћа извештај, јер није добио позив у седницу управног одбора. Тражи, да се реши питање управитеља Пере Добриновића. Нека му се уважи оставка, а управни одбор упути, да одмах распише стечај за управитеља, који треба да је интелигентан човек. Добриновић је изврстан глумац, али слаб управитељ, који је позоришту нанео штете. Износи аферу Пере Добриновића са угледним грађанином земунским, Бочарским, коју је управни одбор неправедно решио. Раздор између Добриновића и чланова позоришне дружине утиче неповољно на народ. Коњевићеви предлози згодни су за напредак позоришта. Замера, што је закључни рачун за 1909. го ину тако касно састављен и тражи објашњења, зашто су касно састављени. Уједно пита: Је ли истина, да су из позоришне гардеробе нестале неке ствари? Секретар др. Радић одговара, да је књиговођа А. Марковић добио укор због закашњених рачуна, после чега је поднео оставку, (скупштина га је наградила избором за члана управног одбора). У ствари гардеробе овлаштен је др. Славко Милетић да извиди и поднесе извештај. Добриновић тврди, да су нестале само неке крпе, које су можда паори покрали.

Тихомир Остојић доказује, да су он и његови другови имали право, кад су иступили из управног одбора, што се најбоље види из извештаја управног одбора. (Др. П. Јанковић: Зашто говорите о томе, кад то није на дневном реду? Остојић му одговара: Ви нисте читали извештај. Нисте Ви овде паша!). Управни одбор није успео, он то признаје и у свом извештају. У одбору треба да седе људи, који се у свему слажу. Кад одбор признаје, да није успео, онда је требао повући конзеквенције. (Малешевић: Сваки повлачи конзеквенције онако, како разуме! Др. П. Јанковић виче Остојићу: То је гњаважа!) Тихомир Остојић истиче, да управни одбор признаје, да се није научио одређени репертоар. Замера му, што је све наше глумце осим Добриновића приказао као неспособне. Тиме је шкодио угледу позоришта. То није требало износити у извештају. Нема поверења у онај избор чланова управног одбора, који је лане обављен. — Др. П. Јанковић брани Перу Добриновића; замера, што се износе његове пригоде, и жели, да се Добриновићу даде задовољштина. За време овог говора Остојић и другови певали су тихо: Многаја љета! По њиховом је мишљењу Јанковићев говор био здравица Добриновићу. Коњевић признаје, да је Добриновић добар глумац али лош управитељ. П. Крстоношић јавља се за реч — но председништво у том тренутку одгађа седницу за после подне.

У $2^1/_2$ часа после подне председник отвара седницу. П. Крстоношић напада П. Добриновића, који се гуша са публиком; спомиње Добриновићев нападај на Бочарског у Земуну. Предлаже, да му се уважи оставка. Др. Мил. Ћирић критикује извештај управног одбора и замера му, што је у тај извештај унео критику двојице чланова против глумаца. У извештај не треба да се уносе дисциплинарне ствари. Др. Стева Малешевић брани управни одбор и тражи, да се реши: Ко има право да уважи управитељеву оставку. Др. Мил. Давидовац замера Остојићу, што је извештај управног одбора назвао шкандалом. Он не верује да Остојића и другове руководи добра воља. Др. Мил. Миладиновић позивом на прописе позоришног устава тражи, да скупштина уважи Добриновићеву оставку. То захтева интерес и углед позоришта. Др. Душан Радић напада Дра Стеву Малешевића, који је као друштвени фискал унео забуну у скупштину, јер је требао знати, да је скупштина већ решила: да позоришни одсек поставља и отпушта управитеља. Малешевић са правда тиме, да је хтео изазвати решење: Може ли се позоришни одсек упутити, да уважи оставку. Др. Мил. Ћирић доказује, да се позоришном одсеку не могу давати упутства. Др. Јован Радивојевић-Вачић остаје код свога предлога и допуњује га тиме: да се за привременог управитеља постави Дим. Ружић. Др. Ж. Миладиновић доказује, да се управном одбору могу дати упутства. Он допуњује Радивојевићев предлог тиме: да се за управитеља не може поставити глумац. П. Коњевић повлачи свој предлог. Већином гласова прима се извештај управног одбора на знање. Примају се предлози Дра Стеве Малешевића и Љубомира Лотића с тим, да се уступе одбору. Предлози дра Јована Радивојевића-Вачића примају се већином гласова (са 25 против 8) али без упуства за управни одбор, а то значи, да се Добриновићево питање неће још решити. Примљен је Крстоношићев предлог, да се скупљају прилози за позориште.

Код извештаја о раду позоришне дружине хтео је да говори П. Коњевић. Истакао је, да је доста било лаичких (нестручних) говора. Због тога се изродила велика ларма. Коњевића је напао Добриновић, као да жели бити управитељ. Коњевић објашњава, да он не мисли бити управитељ, али је њега др. Јован Радивојевић-Вачић по овлаштењу чланова позоришног одсека питао: Да ли и под којим бих се условима примио да будем управитељ позоришта. Неки чланови управног одбора поричу то, а др. Сима Ћирић тврди, да је др. Радивојевић био на то овлаштен. Петар Крстоношић доказује, да се наши глумци нису претргли од рада. — Примљени су закључни рачуни за 1909. годину. — За ровизоре су изабрани досадањи ревизори. Привремена правила позоришне дружине остала су и даље у снази (још за годину дана.) Предлог дра Стеве Малешевића о дисциплинарним правилима за управитеља одбачен је са свима против 2 гласа. За тај предлог гласали су само др. Ст. Малешевић и др. Милан Ћирић. Против тих правила говорили су Т. Остојић, др. Мил. Миладиновић и др. П. Јанковић. Особито је била згодна критика др. М. Миладиновића. — Одобрено је, да се за продају куће Јанковићеве задужбине у Араду одржи нова лицитација. — Усвојен је предрачун за 1911. годину с тим, да се за управитеља одобри плата највише 5000 круна. Усвојен је предлог Јов. Живојновића, да се од чистог прихода даје управитељу и глумцима награда.

После конференције обављен је избор чланова управног одбора. За чланове позоришног одсека изабрани су: Др. Славко Милетић (заменик Љ. Лотић), др. Геда Дунђерски, др. Стева Малешевић, др. Душан Радић и Јован Грчић (њему су намепили и место управитеља, а за заменика дру Мил. Поповићу изабран је др. Милан Давидовац. За чланове економског одсека изабрани су: Младен Максимовић, др. Јован Лалошевић (заменик Марко Вилић, кога су гурали да даде оставку), Душан Матић, Живко Бајазетов, Љуба Стефановић и Аркадије Марковић, а за заменика Каменку Јовановићу Коста Миросављевић. — Милан Матејић и Јован Антонијевић, чланови позоришне дружине, награђени су сваки са 200 круна из Недељковићевог фонда зато, што су највише радили. После тога је др. Стева Малешевић честитао Антонију Хаџићу одликовање насловом дворског саветника.

Вести из места и са стране.

За репроцитет загребачког универзитета.

Из Инсбрука добијамо ове редове: Свеукупна српска и хрватска академска омладина у Инсбруку одржала је 17. децембра 1910. протестну скупштину за репроцитет загребачког универзитета. У тој седници примљена је једногласно ова резолуција: Свеукупна српско хрватска академска омладина сакупљена на манифестационој скупштини у Инсбруку — сагласно са целокупном српском и хрватском академском омладином најодлучније захтева безодвлачно и потпуно решење и признање испита положених на загребачком свеучилишту, те изјављује, да ће свако дјеломично решење овог постулата сматрати увредом народне части и атентатом на културно уједињење, те ће најрадикалније реаговати Та резолуција брзојавно је послата аустријском министру председнику Бинергу.

Словачка школска младеж.

Читамо у „Словенском Тагблату“: Угарска статистичка годишња књига износи, да је 1909. године било 251.054 словачке деце обвезне за школу. Од тих су њих 47.479 походили римокатоличке вероисповедне школе, 21.032 протестантске школе а 2.274 словачке општинске школе. Свега је 70.785 словачке деце походило словачке школе, а остатак, т. ј. 180.269 мађарске школе, где су по реченом листу изложени били мађаризацији.

Нова Голф струја

Једно руско научно изасланство под водством геолога Русанова испитује северно ледено море и северну обалу Сибирије. У своме том научном истраживању открио је једну до сада непознату топлу Голф-струју, која тече око северне стране Новаја Земље. У научном и мрнарском свету се и раније држало, да таке струје мора бити тамо негде у северном мору, али се држало, да тече узином Карског мора, па је тамо и тражена. Досадањи истраживачи тражили су ту струју, дакле, јужно од Новаја Земље, али узалуд, увек су долазили у лед. Руско научно изасланство нашло је ту струју много више према северу и тај налазак је од велике важности по пловидбу морем. Од сада ће моћи и зими бродови пловити северним путем и имати везе са утоцима великих сибирских река.

Ухапшен због изнђавања.

Из Софије јављају, да је полиција ухапсила железничког чиновника Јордана Попова из Горњег Орјасоваца. Ухапшен је на основу сумње, да је писмима на бугарског владара хтео од њега да изнуди 10.000 круна за откриће завере против живота краља Фердинанда. Другим једним писмом тражи од овога 12.000 франака. Попов пориче, да је он писац тих писама.

Немачко шовенство.

Многи немачки листови, а нарочито „Лајпцигер најестес Нахрихтен“, врло су озлојеђени и љуто кидишу, што је аустријска пошта поред имена на немачком језику додала и имена места на словенском језику онога краја. Тражи да се та писма са словенским придодатим именима општина не одашиљу.

Зима у Приморју.

Из Реке јављају: Пошто је широко владало више дана и непрестано падала киша, ударио је непогодно јужни ветар. Услед великих бура, догодило се више несрећа. Поморска власт учинила је све мере сигурности, те је помоћу бродова за спасавање спречила даље несреће. Јуче је иза кише пао снег, те су све околне горе препуне снега, и у целом Приморју, па и Опатији, влада зимско доба. Брдо у Истри потпуно се бели од снега.

Исељавање.

Речко пристанишно звање утврдило је овогодишњу статистику исељавања. По тој статистици на 25 бродова из Реке иселило се у Америку 37.563 особе из Угарске са Хрватском и Славонијом.

Брзојави „Застави“.

Стигли 9. децембра.

Угарски сабор.

Будимпешта У данашњој седници расправља се о провизоријуму банке. Трговински уговор са Србијом расправљаће се тек после решења питања банке

Одликовања

Будимпешта. Званичан лист доноси, да је краљ потомцима беочинског Хенрика Оренштајна доделио баронску титулу Министрима Шерењију, Хазаију, Севељију тајно саветништво. Министру Хијерсни мију Леополдов ордес.

Одговорни уредник: Константин Брадварев

Трговина.

Нови Сад, 8. децембра 1910. године.

Пшеница прве каквоће нова 21 К 80 п. до — К — п.
Пшеница средња 21 К 20 п. до — К — п.
Пшеница лакша 20 К 80 п. до — К — п.
Наполица нова 13 К 20 п. до — К — п.
Јечам стари 12 К 60 п. до — К — п.
Зоб нова 16 К 40 п. до — К — п.
Кукуруз у зрну 9 К 20 п. до — К — п.
Кукуруз у клипу нов 7 К 20 п. до — К — п
Маст 180 К — п. до К — п.
Сланина 176 К — п. до — К — п.
Сланина паљена 176 К — п. до — К — п.
Пасуљ бели — К — п. до — К — п.
Пасуљ жути 21 К 20 п. до — К — п.
Лањик — К — п. до — К п.

Све од сто кила.

Свињи угојени тешку 116 до — п.
Свињи средњи . . 110 до — п.
Свињи лаки . . . 106 до — п.

од једне киле.

Теоци 1 К по кили.
Овци 20—36 К пар.
Јагањци 16—24 К пар.

СТАЊЕ ВОДЕ ПОД НОВИМ САДОМ:

8. децембра било је . . . . . 3·87
9. децембра било је . . . . . 3·81

ПРАВЕ СРЕМСКЕ

ШЉИВОВИЦЕ

доб је се у свакој количини код

Душана Тодоровића

Стара Пазова (Срем)

пецара сремске шљивовице.

Ко жели мустре, нека пошаље 40 потура у маркама. 1678 1—1

160 ЈУТАРА земље у Срему

Сто шездесет јутара најбоље сремске земље не комасиране, са зградама у Адашевци (жељ станиц Шид.) Продаје се уз повољне услове отплаћивања.

Поближе на

Ђорђа Ђурића власника,

Мајур п. у. Колодвор (Хрватска)

1558 9—10

ИСПИТНА ОБЈАВА.

Овим се објављује, да ће се поправни испити учитељског оспособљења одржати 14. (27.) децембра 1910. године.

Зомбор (Сомбор) 18 децембра гогине 1910.

УПРАВА

прав. српске мушке учитељске школе.

1668 2 3

ДЕЛОВОЂА.

Потребујем за своју **помодну и простије мануфактурне роб трговину** за 1. или 15. јануар 1911. г. једног врло спремног ДЕЛОВОЂУ, који не сме бити старији од 25 год. и да зна потпуно српски, немачки и мађарски језик. Месечна плата 100 кр. фикс и 1 % од укупног промета, који месечно 100—150 кр. изнаша.

Исто тако потребујем 2 добра помоћника, који су вешти и самостали продавци а уз то да су вични горе наведеним језицима, месечна плата је 150 кр. фикс или 60 кр. фикс и 2% од лично направљеног промета. Само такови, који сервирају дуже времена у радњама, а који су вољни променом кондиције своје стање поправити, нека упуте своје оферте на администрацију „Заставе“ под знаком „**ВРЕДАН**“. 1653 3—3

УЧЕНИЦИ

оба пола, који су вољни научити ДУПЛО КЊИГОВОДСТВО, из којег ће полагати испите писмене и усмене на „Бечкој Трговачкој Школи“ априла месеца. Који су вољни исти са добрим успехом положити, нека се упишу што пре на мој зимски курс, који држим овде. Пошто намеравам од априла до септембра идуће године у Ораховици (Славонија) летњи курс држати, на писмена питања одговарам само са приложеном марком

Професор Ј. МОГАН,
Нови Сад, Футошка улица 104.

1657 2—5

Број 2955/1910.

ДРАЖЉЕЊИ ОГЛАС.

Перлеска политичка општина издаје 29-ог децембра по новом календару о. г. у 9 сати пре подне у писарни општинског звања у Перлезу на јавној дражби своју:

РИБОЛОВ

звани „Бело Блато“ и „Царска Бара“ најбољем нудиоцу у закуп од 1-ог јануара 1911. године на 6 година.

Поближи услови дражбе могу се у писарни општинског бележништва дневно пре подне од 8—12 часова саслати.

У ПЕРЛЕЗУ 17-ог децембра 1910. г.

ОПШТИНСКО ПОГЛАВАРСТВО

1673 2—2

ПРЕМЕШТАЈ, ПРОШИРЕЊЕ И НОВООТВАРАЊЕ РАДЊЕ

М. ЈОВИЧИНА у Новом Саду.

Част ми је п. н. грађанству из места и околине јавити, да сам своју досадању

галантеријску радњу преселио

из досадашњег локала, одмах у кућу до истог, **Лауша Кошута улица број 44**

новоотворену радњу сам знатно проширио и богато снабдео мануфактурном и галантеријском робом

коју ћу као и досада продавати **по признато јефтиним партијским ценама** које су утврђене али им у јефтинији нема конкуренције.

Стављајући ово п. н. грађанству до повољног знања, молим да ме у мом новом локалу изволе посетити и користите се јефтиним и добрим купом.

Сособитим поштовањем

М. ЈОВИЧИН.

1556 8 12

Др. Р. Вукадиновића и др. В. Кујунџића

ИНСТИТУТ

за медицинска хемијско-микроскопска

ИСПИТИВАЊА

мокраће, крви, испљувка, стомачне садржине, измета, гноја и свију секрета и екскрета.

У институту се врши **Васерманова реакција**, по оригиналној Васермановој методи.

Институт се налази у **Београду, у краља Петра улици број 50. Телефон број 511.**

1618 6—10

„Десанка Крем“

о тако сретно погођеног састава, каквога го данас ни један крем нема Не само да отклања пеге, и бубуљице са лица, него лечи и сваковрсне кожне болести. Лице добије природан, свеж, млад изглед до дубоке старости а пудер је сасвим излишан.

Само је онда прави ако је ниже „Десанка“ на заштитној марци. — Цена 1 круна.

Што је Десанка крем лицу, то је

„Мариенфелдска вода“

за уста и зубе. Цена је флаши **60 фил. и 1 круна.**

Да се спречи опадање и унапреди растење косе, употребљује се једино „Мариенфелдска вода за косу“. — Даље имам разних боја за бојадисање косе. Сва споменута средства су већ од дужег времена опробана као добра, а за нешкодљивост и дејство јамчим

Све то шаље једино козметичко, хемијски лабораториум

Ст. Поповића

апотека код „Дјеве Марије“

Велика Теремија

Torontál m

1767 101—

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.